Maa- ja metsätaloustuottajain Keskusliitto
MTK ry

Lausunto

20.2.2026

EDUSKUNTA
Maa- ja metsätalousvaliokunta
MmV@eduskunta.fi

Maa- ja metsätaloustuottajain Keskusliitto (MTK) kiittää mahdollisuudesta kommentoida U 74/2025 vp – Valtioneuvoston kirjelmää komission ehdotuksesta Euroopan kilpailukykyrahaston perustamisesta sekä puolustusalan tutkimuksen ja innovoinnin erityisohjelmaa.

MTK pitää tärkeänä, että suomalaisen maatalouden, metsätalouden ja maaseudun yritysten näkökulmat huomioidaan tulevassa EU:n tutkimus- ja innovaatiopolitiikassa. Komission uuden monivuotisen rahoituskehyksen kokonaisuutta on haastava ymmärtää ja erityisesti kilpailukykyrahaston ajattelun pohjana oleva EU-laajuisten haasteiden ratkaiseminen hankkeiden ekselenssin perusteella herättää kysymyksiä. – Eikö kuitenkin kaikilla jäsenmailla ole kilpailukyvyssä kehittämisen tarpeita tai eikö jäsenmaakohtaisten painotusten eroja ole huomioitavissa kilpailukykyrahaston toiminnassa?

Horisontin tutkimusrahoitus tulevalla ohjelmakaudella 2028–2034 yhdistettynä skaalaamistuelle kilpailukykyrahastosta tarjoaa lupaavia mahdollisuuksia koko maaseutu- ja uusiutuvan luonnonvarasektorin kehittämiseen. Tutkimus- ja innovaatiobudjettien merkittävä kasvu, kestävyyden ja digitalisaation vahva painotus sekä teollisuus- ja arvoketjuyhteistyön syventyminen avaavat uusia mahdollisuuksia innovaatioiden, kilpailukyvyn ja resilienssin vahvistamiseen. Mahdollisuus kertakorvausavustuksiin ja yksinkertaistettujen hakumenettelyjen käyttöön madaltaa osallistumiskynnystä viljelijöille ja maaseudun pk-yrityksille.

MTK pitää myönteisenä rahoituksen monipuolistumista, jolloin maatalousinnovaatiot voivat tavoitella EU:n painopisteitä, kuten puhdasta siirtymää, kiertotalouden ratkaisuja, ruokaturvaa, fossiilisten korvaamista uusiutuvilla biomassalla ja muita biotalouden ratkaisuja. Useiden rahoituskanavien yhdistäminen mahdollistaa myös nykyistä laaja-alaisemman ja vaikuttavamman innovaatioiden käyttöönoton, mikä hyödyttää erityisesti hyvin verkostoituneita ja yhteistyöhakuisia toimijoita. Tämä korostuu nykyisessä pankkisäätelyn toimintaympäristössä, jossa rahoituksen saatavuudesta on tullut yrityksille keskeinen kilpailukykyä edistävien investointien este.

Kilpailukyky on yksi komission päätavoitteista. Tämän pitää ohjata myös EU:n biotalousstrategian toteuttamisessa. MTK on nostanut biotalousstrategian yhteydessä kaksi isoa teemaa, joihin tarvittaisiin laaja tutkimuspanostus ja sen jälkeen myös merkittävä skaalauksen tuki. Ensimmäisenä teemana MTK on tarjonnut eurooppalaisen valkuaistuotannon rakentamisen, johon tarvitaan tutkimusta, bioteknologiaa, neuvontaa ja kannusteita oman eurooppalaisen tuotannon kasvattamiseen. Toisaalta MTK on pitänyt esillä biokiertotalouden laajaa skaalaamista, jossa tavoitteena olisi suljettu ravinnekierto. Tarvitaan kuitenkin runsaasti tutkimusta, innovaatioita ja uusien ratkaisujen hyödyntämistä, jotta voimme turvallisesti hyödyntää kiertoravinteet ilman pelkoa mm. mikromuoveista, lääkeainejäämistä tai raskasmetalleista. Uusien innovaatioiden rinnalla kilpailukykyrahasto tulisi linkittyä myös nykyisen biotalouden kehittämiseen, jotta tuotanto säilyy Euroopassa. Rahoituksen tulisi kattaa koko arvoketju, ja ohjata rahoitusta myös arvoketjun alkupäähän eli maa- ja metsätalouden yritykset.

Maa- ja metsätaloustuottajain Keskusliitto
MTK ry

Lausunto

20.2.2026

Metsien osalta rahoitusta tulisi ohjata innovaatioiden vauhdittamisen lisäksi metsien kasvun lisäämiseen, millä on merkittävä vaikutus ilmastoneutraaliuden saavuttamisessa. Kilpailukyvyn lisäämisen ja sen rahoituksen pitää tukea metsänomistajia resilienssin parantamisessa sekä hyvän metsänhoidon toteuttamisessa. Samaan aikaan pitää tukea kysyntää luovia metsäpohjaisten tuotteiden innovaatioita niin puurakentamista kuin muussa fossiilitaloutta korvaavassa tuotannossa.

MTK nostaa esille useita haasteita, joihin on myös kiinnitettävä huomiota. Maatalouden, metsätalouden ja maaseudun yritysten erityistarpeet voivat jäädä marginaaliin, kun nämä sektorit yhdistetään laajempiin teollisuus- ja bioteknologiasektoreihin. On vaarana, että arviointikriteerit ja hakukierrokset eivät tunnista riittävästi soveltavan maataloustutkimuksen ja käytännön kehittämistyön erityispiirteitä. MTK korostaa, että maatalouden ja ruokaturvan rahoitusosuuden tulee olla riittävä suhteessa muiden sektoreiden rahoitukseen samassa kokonaisuudessa.

Lisäksi ohjelman uusi politiikka-arkkitehtuuri ei takaa kiinteää rahoitusosuutta maataloudelle, metsätaloudelle eikä listassa ylätason teemalle biotalous. Ilman selkeitä turvamekanismeja ja läpinäkyviä allokaatioperiaatteita on riski, että maaseudun ja alkutuotannon tarpeet jäävät varjoon. MTK mielestä maatalousrahoitukselle tarvitaan taattu vähimmäisosuus. Näin varmistetaan, että alan strategiset tavoitteet ja käytännön tarpeet näkyvät tulevissa hakukierroksissa.

MTK kiinnittää huomiota myös siihen, että kiristyvä kilpailu voi edelleen vaikeuttaa viljelijöiden, metsänomistajien ja maaseudun pk-yritysten pääsyä rahoitukseen. Pienemmille toimijoille tarvitaan kohdennettuja tukijärjestelmiä, kohdennettua osaamisen kehittämistä ja oikeudenmukaista budjetointia konsortioissa. Erityisen tärkeää on tukea digitaalisia taitoja, innovaationhallintaa ja kansainvälistä yhteistyötä, jotta koko maaseutuyhteisö pysyy aktiivisena osana eurooppalaista innovaatiokenttää ja pystyy hyödyntämään uuden ohjelmakauden mahdollisuuksia.

Merkittävä haaste liittyy myös tutkimuksen tulosten hyödyntämiseen ja seurantaan. Monet hankkeet tuottavat arvokasta tietoa, mutta ilman rakenteellisia mekanismeja ja riittäviä resursseja tulosten käytäntöön vieminen jää usein puutteelliseksi. MTK pitää tärkeänä, että ohjelman vaikuttavuutta parannetaan kehittämällä jälkiseurannan ja tulosten skaalaamisen toimintamalleja sekä vahvistamalla yhteyksiä maatalouden tieto- ja innovaatiokeskuksiin sekä neuvontapalveluihin.

Lopuksi MTK painottaa, että monitoimijaisuuden ja yhteisölähtöisen kehittämisen on oltava keskiössä, kun uusia kumppanuuksia ja aloitteita luodaan. Kaikkien maaseudun toimijoiden tasavertainen osallistuminen ja asiantuntemuksen hyödyntäminen on varmistettava. Päätöksenteon ja hankesuunnittelun avoimuus sekä johdonmukainen koordinaatio ehkäisevät hajanaisuutta ja mahdollistavat vaikuttavat, käytäntölähtöiset innovaatiot suomalaiseen ja eurooppalaiseen maatalouteen.

Helsingissä 20.2.2026

MAA- JA METSÄTALOUSTUOTTAJAIN KESKUSLIITTO MTK RY

Juha Ruippo
johtaja

Maa- ja metsätaloustuottajain Keskusliitto MTK ry
Puhelin 020 4131 • Telephone +358 20 4131
Y-tunnus 0215194-5 • www.mtk.fi
Business code 0215194-5

Central Union of Agricultural Producers and Forest Owners (MTK)
PL 510 (Simonkatu 6) • 00101 Helsinki
PO Box 510 (Simonkatu 6) • FI-00101 Helsinki